

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'עא

ערב שבת קודש

פרשת בשלה

י' בשבט התשע"ה

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י' בשבט ה'תשע"ה - י"ז בשבט ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' בשבט	הל' שבת פרק ל. הלכות עירובין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' עבודת כוכבים וחקותיהם פרק יא.	מ"ע קנה.
ש"ק	י"א בשבט	פרק ג-ה.	פרק יב.	מל"ת שכ.
א'	י"ב בשבט	פרק ו-ח.	הל' תשובה.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שכא.
ב'	י"ג בשבט	הלכות שביתת עשור.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ב.	מ"ע קסה. מל"ת שכת. מ"ע קסד. מל"ת קצו.
ג'	י"ד בשבט	הלכות שביתת יו"ט.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מ"ע קנט. מל"ת שכג. מ"ע קסז. מל"ת שכד.
ד'	ט"ו בשבט	הלכות שביתת יו"ט. פרק ד-ו.	פרק ד.	מ"ע קסב. מל"ת שכה. מ"ע קסג. מל"ת שכו.
ה'	ט"ז בשבט	פרק ז-ח. הלכות חמץ ומצה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ה.	מ"ע קסו. מל"ת שכז. מ"ע קסז. מל"ת שכח. קצט.
ו'	י"ז בשבט	פרק ב-ד.	פרק ו.	מ"ע קנו. מל"ת קצו. קצח.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	
5.37	5.11.9	12.24	11.54	9.13	6.44	5.44	5.22	4.35	ו', י' בשבט
5.38	5.12.9	12.24	11.54	9.13	6.43	5.43	5.21	4.34	ש"ק, י"א בשבט
5.39	5.13.8	12.25	11.55	9.13	6.43	5.43	5.21	4.34	א', י"ב בשבט
5.40	5.14.7	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.20	4.33	ב', י"ג בשבט
5.41	5.15.6	12.25	11.55	9.12	6.41	5.41	5.20	4.33	ג', י"ד בשבט
5.42	5.16.5	12.25	11.55	9.12	6.40	5.41	5.19	4.32	ד', ט"ו בשבט
5.43	5.17.4	12.25	11.55	9.12	6.40	5.40	5.19	4.32	ה', ט"ז בשבט
5.43	5.18.4	12.25	11.55	9.11	6.39	5.39	5.18	4.31	ו', י"ז בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
4:36	5:50	4:50	5:52	4:40	5:50	4:40	5:50	4:54	5:53
4:42	5:56	4:56	5:58	4:46	5:56	4:46	5:56	5:00	5:59

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מז"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: chabad@chabad.org.il דואר אלקטרוני: ISSN 0793-7474

אין כל מקום לדאגה; הנשיא ממשיך להשפיע

נשיאי ישראל ממשיכים השפעה מלמעלה למטה, בהיותם נשמות כלליות ו'העצם' של כל יהודי • מה ההוכחה מ"זרעו בחיים" לכך שגם "הוא בחיים"? • מדוע אין מקום לדאגות הפרנסה, ומדוע בכה הרבי הרי"צ בצאתו מאביו? • כשהחושך גובר, מנצלים גם 'מופתים' כדי לבקוע את ההעלמות וההסתרים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

תפילה, גם אבא מזכה ברא, כפי שמצינו⁴ שתפילתו של דוד הועילה לאבשלום בנו. ומזה מובן גם - ובמכל-שכן - בנוגע להאבות שהיו נשמות כלליות, שתפילתם הועילה בשביל בניהם. והחידוש בזה - שתפילת האבות פעלה ש"הוריד (-הקב"ה) המן כטל":⁵ ידוע⁶ שהמשכת "טל" אינה באה על-ידי התעוררות מלמטה, אלא באופן של אתערותא דלעילא, שלכן "טל לא מיעצר"⁶. ואף-על-פי-כן, היו האבות בעלי-בתים לפעול בעולם גם דבר חדש - המשכת טל, ופעלו זאת באופן שנמשך לכל אחד ואחד מישראל, גם לרשעים שבהם נאמר⁷ "טחנו בריחיים או דכו במדוכה". וכן הוא בנוגע לכל נשיאי ישראל - שגם לאחר הסתלקותם מן העולם, פועלים הם המשכות והשפעות לכל המקושרים אליהם.

א. על הפסוק "ותעל שכבת הטל גו"¹ שנאמר בפרשת השבוע¹ בנוגע לירידת המן - איתא במכילתא דרשב"ז²: "כביכול פשט המקום את ידו וקבל תפילתן של אבות, של שוכני עפר, והוריד המן כטל לישראל". ובהקדמה - שאף שאיתא בגמרא³ "ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא", מכל-מקום, על-ידי

(1) טז, יד.

(2) רשב"י - אף שעיקר עניינו הוא פנימיות התורה, זוהר ותיקונים כו', כולל גם חיבור פנימיות התורה עם נגלה דתורה, שזהו עניין ל"ג בעומר, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בהמשך והחרים (תרל"א ס"ע נד ואילך. וראה גם המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה), הרי הוא גם תנא שמאמריו נזכרו במשנה ובגמרא - נגלה דתורה. וכן איתא בגמרא (סנהדרין פו, א) "סתם ספרי ר"ש", אבל, כאן לא נתפרש ר' שמעון בן יוחאי. מה'שאיין-כן "מכילתא דרשב"ז" - לא הגיעה לידינו בשלימותה, ורק מאמרים מלוקטים שהובאו בכמה מקומות ממכילתא דרשב"י, נשמרו לדורות (ראה הקדמה למכילתא דרשב"י - ירושלים תשט"ו).

(3) סנהדרין קד, א.

(4) תוד"ה דאייתי' - סוטה יו"ד, ב. וראה אגרות קודש ח"א עמ' קמג, ובהנסמן שם.
(5) ראה סה"מ מלוקט ח"ה עמ' לט ובהנסמן שם בהערה 26.
(6) תענית ג, טע"א.
(7) בעלותך יא, ת. יומא עה, א.

ב. והביאור בזה:

מבואר בחסידות⁸ שלא כל הנשמה מתלבשת בגוף, כי אם הארה ומקצת הנשמה בלבד, לפי שהגוף קטן מהכיל את הנשמה עצמה, שהרי אפילו מלאך בשליש עולם עומד⁹, ועל־אחת־כמה־ וכמה נשמה שהיא בדרגא נעלית יותר ממלאך, הרי בוודאי שהגוף קטן מהכיל אותה; ואף־על־פייכן, גם עצם הנשמה (שאינו מתלבש בגוף) קשור עם הגוף – שלכן אי אפשר לנשמה אחת להתלבש בשני גופים, ולא עוד אלא שעצם הנשמה גם פועל בגוף – שלכן רואים לפעמים

ג. וזהו הביאור במאמר חז"ל¹¹ "יעקב אבינו לא מת", "מקרא אני דורש שנאמר¹² ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים":
לכאורה אינו מובן הקשר והשייכות שכיוון ש"זרעו בחיים", בהכרח לומר ש"אף הוא בחיים" – ייתכן שיהיה "זרעו בחיים", ו"הוא" לא!
אך העניין בזה – כיוון שלהיותו נשמה כללית, הרי הוא ה"עצם" של זרעו, לכן, כל זמן ש"זרעו בחיים", "אף הוא בחיים".

אילו זכינו, לא היינו זקוקים לראיות ממאמרי חז"ל, כיוון שהיה נראה לעיני בשר ש"הוא בחיים"; אבל כאשר לא זכינו, צריכים להשתדל שיהיה "זרעו בחיים"

וכשם שהדברים אמורים בנוגע ליעקב אבינו, כן הוא גם בנוגע לכל נשיא ישראל – כידוע מה שכתוב בספר קהלת יעקב¹³ (הובא בדא"ח בכמה מקומות) ש"נשיא" ראשי־תיבות ניצוצו של יעקב אבינו – עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: כל זמן ש"זרעו" – החסידים¹⁴, המקושרים והשייכים אליו, וכל אלה ששמעו שמעו – בחיים", "אף הוא בחיים",

– אילו זכינו, לא היינו זקוקים לראיות ממאמרי חז"ל, כיוון שהיה נראה לעיני בשר ש"הוא בחיים"; אבל כאשר לא זכינו, צריכים להשתדל שיהיה "זרעו בחיים", ועל־ידי זה להמשיך ולפעול שיהיה "אף הוא בחיים", ובלשון הזוהר¹⁵ – שאומרים ב"מענה לשון" – שהתפילה על קברי צדיקים

שנופלים לאדם הרהורי תשובה ללא שום הכנה כלל, והסיבה לזה היא מפני שהנשמה שלמעלה (עצם הנשמה) שומעת הכרוזים העליונים, שזהו עניין "מזליה חזי"¹⁰, ומשם נמשך בהארת הנשמה המלוכשת בגוף, והיינו, שעניין זה אינו מצד עבודת האדם; עבודת האדם בזה אינה אלא לקבל ולקלוט את הרהורי התשובה שנמשכים מלמעלה, מעצם הנשמה. ומזה מוכח שגם עצם הנשמה קשור ופועל בגוף.

ואם בכל נשמה פרטית קשור עצם הנשמה עם הגוף – בנשמה כללית על־אחת־כמה־וכמה. ומזה מובן בנוגע לנשיא ישראל, נשמה כללית – שנשמתו קשורה עם כל השייכים אליו, להיותה העצם שלהם, שקשור עם גופם שנמצא למטה בעולם־הזה הגשמי.

11 תענית ה.ב.

12 ירמיהו ל.י.

13 מע' רבי.

14 בעניין "זרעו" – נזכר: רבינו הזקן היה קורא להבעש"ט "זקני", ולהרב המגיד "אבי" (אגרות־קודש אדמו"ר מוהררי"צ

ח"ג עמ' שעג – נעתק ב"היום יום" כו אייר).

15 ח"ג ע.ב. ע.א.ב.

8 ראה סה"מ תרצ"ט ס' ע' 138 ואילך. ה"ש"ת עמ' 61 ואילך. תש"ב ס' ע' 50 ואילך. ועוד.

9 ראה ב"ר פס"ח, יב.

10 מגילה ג.א. וש"נ.

כן היה בהשפעת המן – בזכותו של משה רבינו²³ – שההשפעה היתה לכל בני־ישראל, הן לצדיקים והן לרשעים²⁴. ועל־דרך זה בנוגע לאתפשותותא דמשה שבכל דרא ודרא²⁵, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר – שממשיך השפעות (ובכללם השפעת הפרנסה) לכולם. אבל, כדי לקבל ההשפעה – צריכים להיות "זרעו".

ובכל אופן, אין לדאוג אודות פרנסה – כיוון שהשפעת הפרנסה נמשכת מלמעלה כו'. ואופן ההשפעה הוא על־דרך השפעת המן שהיתה "דבר יום ביומו"²⁶ – כמבואר במדרשי חז"ל²⁷ שהטעם לירידת המן בכל יום ויום, ולא באופן חד־פעמי שיספיק להם למשך ריבוי זמן, הוא, כדי שתמיד יהיה אצל בני־ישראל עניין הביטחון וההתקשרות עם הקב"ה, והיינו, שגם מצד הגוף יהיה נרגש תמיד שזוקקים להשפעתו של הקב"ה. ועוד זאת, שירידת המן "דבר יום ביומו" היתה כדי שיהיו אוכלים אותו חם, שמעלתו היא הן מצד הבריאות והן מצד טעמו הטוב ("געזונט און געשמאק").

* * *

ה. עלי־פי כל הנ"ל מובן גודל האחריות המוטלת עלינו – מכיוון שעניין "הוא בחיים" תלוי בכך ש"זרעו בחיים", מוטלת אחריות גדולה על "זרעו" – שיהיה "זרעו", וש"זרעו" יהיו בחיים, שדווקא על־ידי זה "אף הוא בחיים". ואחריות זו מוטלת על החסידים שלו, על המקושרים אליו, ועל כל השייכים אליו, ואפילו על אלה שרק שמעו שישנו הרבי מליובאוויטש, שאמר והדפיס מאמרים ושיחות, ופירסם את מאמר אדמו"ר הזקן²⁸ ש"ואהבת לרעך כמוך"²⁹

אינה בבחינת "דורש אל המתים"¹⁶, כיוון ש"כבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון", "והשתא אינון חיין", ויתירה מזה, ש"הוא בחיים" למטה בעולם הזה, על־ידי זה ש"זרעו בחיים" – ו"מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"¹⁷, ולא רק "במרום"¹⁸ (למעלה), אלא גם כאן למטה, "שגם בזה העולם המעשה. . . אשתכח יתיר"¹⁹, ומעורר וממשיך השפעות ל"זרעו" – לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, בענייני פרנסה וכו', כולל ובמיוחד ההמשכה וההשפעה בנוגע למוסדות שלו, שיהיו כל העניינים בהצלחה.

ד. ומזה מובן שאין מקום לדאגה אודות פרנסה, וגם אלה שלפי דעתם קשה פרנסתם אין להם ליפול ברוחם:

ובהקדמה – שפרנסה בכלל היא עניין שלמעלה מהטבע, וכידוע²⁰ פתגם אדמו"ר מהר"ש שעניין הפרנסה בזמן הזה הוא על־דרך ה"מן", שהוא עניין ניסי, אלא כיוון שההמשכה היא באופן של התלבשות בלבושי הטבע (כשם שכללות ההשפעה בחוץ־לארץ היא על־ידי התלבשות במזלות והשרים העליונים²¹), יכול מישהו להשלות את עצמו שזהו עניין טבעי, אבל האמת היא שההשפעה עצמה היא למעלה מהטבע. ובמילא, אין מקום לדאגה אודות פרנסה, והדאגה מורה על החיסרון בעניין הביטחון בה'.

ובפרט על־פי האמור שגם עכשיו ממשיך הרבי את כל ההשפעות (גם השפעת הפרנסה) ל"זרעו"; צריכים רק להבטיח את העניין של "זרעו בחיים". מצידו של הרבי, רועה ישראל, נמשכת ההשפעה לכולם. וכפי שמצינו במשה רבינו שהקב"ה בחר בו להיות רועה ישראל, בראותו "שהוא יודע לרעות הצאן איש כפי כוחו", ש"היה מוציא הקטנים לרעות כדי שירעו עשב הרך וכו"²², וכמו

16 פ' שופטים יח, יא.

17 סוטה יג, סע"ב.

18 זח"א קלג, א. וראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש בתחלתה (ד"ה דע כי כל).

19 תניא אגה"ק סז"ך (קמו, א).

20 ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"א עמ' קלט.

21 ראה תניא אגה"ק סכ"ה (קלט, ב). קונטרס ומעייין מאמר כג ואילך.

22 שמו"ר פ"ב, ב.

23 תענית ט, א.

24 ראה יומא עו א יל"ש פרשתנו רמז רנת.

25 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

26 פרשתנו טז, ד.

27 ראה יומא עה, ב. מדרשים שנשמנו בתורה שלמה עה"פ.

וראה בארוכה לקו"ש חכ"ו עמ' 95 ואילך.

28 "היום יום" ו' תשרי. וראה שם י"ב מנחם־אב.

29 קדושים יט, יח.

במכלי-שכן מ"ריש גרגותא³⁶) את כל הכוחות של ה"רעיא", ובכוחו לפעול כל מה שצריכים³⁷. ובכלל זה – גם עניין המופתים. ובהקדמה³⁸ – שבכלל לא אחזו בליובאוויטש מעניין ה"מופתים", ועד שישנה אמרה שעניין ה"מופתים" שייך לפרעה ולמצרים, כלשון הכתוב³⁹ "רבות מופתי בארץ מצרים", וכפי שאמר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר שהמצריים היו "משכילים" ולכן הוצרכו למופתים,

הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלוקיך"³⁰, ותבע מכולם להשתדל באהבת-ישראל, לעשות טובה ליהודי בגשמיות וברוחניות – גם הם בכלל "זרעו", ועל כולם מוטלת האחריות לפעול שיהיה "הוא בחיים", על-ידי זה ש"זרעו בחיים", היינו, שיפעלו בעצמם (ומצד אהבת-ישראל – גם בזולתם) את כל העניינים שדרש ותבע כו'.

וכיוון שיש צורך בעניין המופתים... שנותנים ל'נגדא' את כל הכוחות של הרעיא, הנה, בכוח זה הנני מכריז ואומר: כל אלה שצריכים להיפקד בבנים – ייפקדו בשנה זו בבנים, והיו בנים חסידים

מה-שאינ-כן בני-ישראל אינם זקוקים למופתים⁴⁰. וידוע הסיפור במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴¹ אודות המענה שכתב רבינו הזקן "לאחרים למופת". אבל אף-על-פי-כן, כשהיה צורך בכך – היה גם עניין המופתים, כדמוכח מסיפור הנ"ל גופא. ועתה בפרט, כאשר החושך הוא כפול ומכופל, כידוע⁴² בעניין "אילת השחר", שבסמיכות ממש לעלות השחר מתגבר החושך ביותר – הנה כדי לבקוע ולבטל את ההעלמות וההסתרים, יש צורך בעניין המופתים, שעל-ידי זה פועלים הזוהר בנפש הבהמית וכו'. ולא מתחשבים בכך שזוהי דרך העבודה ששייכת לאדמו"ר פולין; העיקר שיפעלו את העניין ("אבי דער עניין זאל זיך אפטאן").

1. כ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס פעם ל"יחידות" אל אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובצאתו מאת פני אביו, בכה בכי רב. וכשפגש בו אחד החסידים ושאלו לפרש בכייתו, השיב: מה לעשות שהרבי יש לו רק בן אחד, בן יחיד, והוא – כמוני. ועל-אחת-כמה-זכמה עתה... איתא בגמרא³¹ "כד רגיז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא". אמנם, כיוון שהצאן ("ענא") אינם אשמים בכך [כמאמר רז"ל³² "ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה שבראם... יצר הרע דכתיב³³ אשר הרעותי", וכמו שנתבאר בהתוועדות שלפני זה³⁴ שכללות עניין העבודה אינו אלא מה שבהרגש שלנו הרי זה כמשל ציפור המדברת, והאמת היא שאין זה אלא עניין של שחוק כו', כמבואר³⁵ בעניין הקניגא דלוינתן ושור הבר], וגם ה"נגדא" (מנהיג הצאן) אינו אשם בכך – הנה גם במצב ש"רגיז רעיא על ענא כו'", נותנים ל"נגדא" (ש"משמיא ממנו ליה",

36) ברכות נח, סע"א. וש"נ.

37) ברשימה אחרת נזכרה בעניין זה – שיחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע "מכריז ר' ינאי". – ועיין סה"ש תורת-שלום ס"ע 188 ואילך.

38) בהבא לקמן – ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשט"ו ס"ב ואילך. וש"נ.

39) בא י"ט.

40) ראה גם תורת-מנחם ח"ב עמ' 86 ובהערה 36 שם.

41) אגרות-קודש שלו ח"ב עמ' שעו.

42) מדרש תהלים מזמור כב [ד]. הובא ונת' באוה"ת במדבר

עמ' מד. וראה מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ס"ע קג. וראה

גם סה"ש תרצ"ט עמ' 316 ואילך.

30) ואתחנן ו.ה.

31) ב"ק נב.א.

32) סוכה נב.ב.

33) מיכה ד.ו.

34) שיחת יו"ד שבת ס"ב ואילך.

35) ראה תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך. שעה"ת לאדמו"ר

האמצעי ח"א כ.ד. ואילך. ועוד.

שתהיה הפצת מעיינות תורת החסידות בהצלחה, וכל המוסדות של הרבי יתנהלו בהצלחה, ואלה שמנגדים למוסדות של הרבי – הגנה כיוון שהנהגתו היא "בחסד וברחמים"⁴⁵, יקויים בהם "יתמו חטאים ולא חוטאים"⁴⁶, ויהיה להם הסוף של אביגדור⁴⁷, שבא לחסידים לבקש משקה...

וכמו כן ייבטלו כל המניעות להדפסת חסידות – שהרי לולי המניעות היו יכולים להדפיס הרבה יותר – ותהיה הפצת המעיינות חוצה, ויהיו כל העניינים בהצלחה⁴⁸.

(משיחת שבת פרשת בשלח, י"ב בשבט ה'תשי"ד.
תורת מנחם כרך יא, עמ' 60:56; 71:69 – בלתי מוגה)

(45) ראה שיחת שמח"ת תרצ"ג (נעתיקה באגרות קודש כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"ג עמ' שנג. וראה "היום יום" כ' חשון).

(46) ראה ברכות יו"ד, רע"א.

(47) ראה בית רבי ח"א פי"ח (לד, ב). וראה גם תורת מנחם ח"ד עמ' 225 ובהערה 97 שם.

(48) כ"ק אדמו"ר הוסיף לדבר אודות ענייני ברכות על כל השנה כולה, והזכיר גם ע"ד ה"דינער" עבור ישיבת תומכי תמימים, שיהיה בהצלחה וכו'.

וכיוון שיש צורך עתה בעניין המופתים, וכאמור שנותנים ל"נגדא" את כל הכוחות של ה"רעיא" – הגנה בכוח זה הנני מכריז ואומר:

כל אלה שצריכים להיפקד בבנים – ייפקדו בשנה זו בבנים, ויהיו בנים חסידים, – כאשר היו פונים לאדמו"ר האמצעי בבקשת ברכה עבור בנים, היה לפעמים שולחם לאחיו ר' חיים אברהם, והיה חובש את ה"שטריימל" ומברך שיפקדו בכך זכר, בתנאי שיהיה בן זכר וחסיד⁴³. – ויקראו אותם על שמו של הרבי.

ואלה שאינם יכולים ליתן שם זה בגלל שהוריהם נקראים בשם זה (כמנהג האשכנזים שנוהרים ליתן שם ההורים בהיותם בחיים⁴⁴) – יתנו השם "מנחם מענדל", שמו של אדמו"ר הצמח צדק.

וכן כל אלה שזקוקים לפרנסה – תהיה להם פרנסה בהרחבה. ואלה שיש להם איזו מרה שחורה – ייפטר ממנה.

(43) ראה "רשימות" חוברת ח ס"ע 7 ואילך; סט ריש עמ' 13. תורת מנחם ח"א עמ' 60. ח"ג עמ' 95. עמ' 157.

(44) ראה קונטרס "זיו השמות" (ברוקלין, תשמ"ח) רפ"י. וש"ג.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000.

כמו־כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

שמחה: הגאולה באה!

תפילה באופן של שירה

...הוראה נוספת וגם־כן עיקרית בעניין השירה בנוגע לעבודת התפילה (שנקראת גם בלשון רינה (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן היה מתפלל בקול ושירה) – שנוסף על השירה הקשורה עם העלייה מלמטה למעלה, צריכה להיות עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא. ובמיוחד בנוגע לתפילה על הגאולה האמיתית והשלימה (ובפרט לאחר שכבר "כלו כל הקצין", ונשלמו כל ענייני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שנוסף על רגש הכוסף והתשווקה והגעגועים לגאולה (עד עתה), צריך להיות עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה שפורצת גדר (ספר המאמרים תרנ"ז סוף עמ' רכג ואילך) – לא רק פריצת גדרים הגלות, אלא גם ובעיקר פריצת גדרים הגאולה, שהגאולה עצמה היא באופן ד"נחלה בלי מצרים... נחלת יעקב אביך... כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (שבת קיח, סוף עמ' א ואילך) מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת בשלה תשנ"ב – ספר־השיחות תשנ"ב, עמ' 320)

כבר מרגישים ושומעים את פעמי עקבי המשיח!

התואר "עקבתא דמשיחא" מורה על ב' עניינים הופכיים (לכאורה): מצד אחד – הרי זה "עקב" בלבד, למטה מהראש ולמטה מהלב וכל שאר חלקי הגוף, עד לבחינה הכי תחתונה שברגל, ובלשון הידוע: "אכשור דרא" (בתמיהה); ולאידך – בדור זה דווקא תבוא הגאולה, ועד שזמן זה עצמו נקרא כבר "עקבתא דמשיחא" – מפני שכבר מרגישים ושומעים את פעמי עקבי המשיח! ביאת משיח צדקנו קרובה כל כך, עד שכבר שומעים את צעדי עקביו של משיח!... ייש לומר שהא תליא: מכיוון שדור זה הוא ה"עקב", הדור האחרון שבא לאחר ובהמשך לכל הדורות שלפניו – יש לו את כל הכוחות של הדורות הקודמים, בדוגמת ננס העומד על־גבי ענק, ולכן, דווקא דור זה זוכה לגאולה, ובאופן שכבר שומעים את עקבתא דמשיחא.

מה פעלו כל התפילות בכל הדורות?

על השאלה הייתכן שבני־ישראל מבקשים בתפילתם על הגאולה ועדיין לא נענו – מקדים השל"ה לבאר שקיום המצוות־עשה דתפילה "רישומה למעלה והשכר שמור כו", ועוד ועיקר – שהקב"ה אכן "עושה מדוגמת הבקשה וממינה, כי בכל יום ויום יש גאולה... עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו"... ופירוש הדברים בעניינינו – שבוודאי מקבל הקב"ה את תפילותיהם ובקשותיהם של כל בני־ישראל שבכל הדורות על הגאולה, וכתוצאה מזה – תהיה הגאולה במהרה בימינו ממש! כלומר: תפילותיהם של כל בני־ישראל שבמשך כל הדורות אודות עניין הגאולה – מצטרפות זו לזו, עד שסוף־כל־סוף פועלות הן את פעולתן שתהיה הגאולה כפשוטה (לא רק ברוחניות העניינים כו), ונמצא, שהגאולה כפשוטה אכן נפעלת על־ידי בקשות התפילה שבכל הדורות, כי אילו הייתה חסרה תפילה אחת – אזי הייתה הגאולה מתעכבת ח"ו עוד רגע אחד!...

(משיחת שבת פרשת בא, ה'תשד"מ; התוועדות ה'תשד"מ כרך ב, עמ' 816-817 – בלתי מוגה)

הקושיה בקבלה שנפתרה ב'יחידות'

כשהגאון רבי משה פיינשטיין כתב לרבי כמו חסיד; על תמונה שהתגלתה וקלטות שנשלחו לר' משה; ומה הייתה דרכו בהנהגת קהילותיו ברוסיה ובארצות הברית? • "לא הייתה כוונה לחדש חידושים, אלא להזכיר את המנהג שהיה נוהג בעבר", אמר הרבי על מבצע נש"ק • עדותו המעניינת של ר' ישראל שיינר – פריז תש"ז • אוסף מיוחד מ'אוצרות ליובאוויטש' לרגל י' שבט

קידוש שם החסידות

ב'אגרות משה' אורח חיים חלק ד' סימן ט' נדפסה תשובתו של רבי משה פיינשטיין לרבי "בעניין הנחת תפילין של רבינו תם":

"בע"ה, עש"ק שקלים תש"מ,

מע"כ [=מעלת כבוד] הוד כ"ק הגאון הצדיק מוהרמ"מ שליט"א שניאורסון האדמו"ר מליובאוויטש,

"שלום וברכה לעולם.

"כאשר הודיעו לי בדבר שהוכ"ק [=שהוד כבוד קדושתו] מתעניין בדבר קיום מצות תפילין אליבא דרבינו תם... מצאתי לנחוץ לכתוב תודתי וגם

טעמי ונימוקי... [ואחרי אריכות הדברים מסיים:] "ועתה כאשר הודיעו לי בשם כ"ק [=כבוד קדושתו] הוד גאונו שליט"א שיש סופר מובהק אצלו שנכון לשלחו אלי ולצוותו שיכתוב עבורי פרשיות תפילין דר"ת כרצוני, הוא דבר גדול מאוד... וישג הסופר בתים טובים... ויהיה כתבו נאה. והנני גומר בכרכה שנזכה בקרוב לכיאת הגואל אשר מצפים

אנחנו תמיד. מוקירו מאוד. משה פיינשטיין". מעניין לציין, כי במכתב המקורי ששיגר לרבי שם, נראית חתימתו המליאה כחסיד רגיל וותיק: "משה בן פייא גיטל פיינשטיין" (מפי הסופר הרב יצחק ברבר שי' מאשדוד).

בראש חודש ניסן תשל"ד ביקר רבי משה פיינשטיין ב'יחידות' אצל הרבי, בה שהה שעה שלימה בשיחה שכולה דברי תורה.

סיפר נכדו משמו על אותה ה'יחידות':

"שנים רבות הייתה לי קושיה בקבלה. הצגתי לפני הרבי, שביאר לי את הדברים ושמתתי כמוצא שלל רב" (מפי הרב יצחק שי' ברבר מחבר הספר 'והאיש משה').

יצוין, כי בשנים האחרונות נתגלתה תמונה בה נראה הרבי עומד ומלווה בעיניו את ר' משה, תוך כדי שהמזכיר הרב יהודה לייב גרונר מסייע לר' משה ללבוש את מעיל החורף שלו.

בשבעה עשר בתמוז תשמ"ג השמיע הרבי שיחה נוקבת בעקבות מעשי אלימות כלפי לומדי חסידות חב"ד, אשר הוקלטה בריבועת בקלטות

כוונה לחדש חידושים, אלא להזכיר את המנהג שהיה נוהג בעבר בעיירות ישראל בכמה וכמה קהילות.

לימים יכתוב הרבי להרה"ג ר' יששכר מאיר (זצ"ל) ראש ישיבת הנגב נתיבות (עזתא) בימי הספירה תשל"ט (ניצוצי אור' ר"ג מינדל עמ' 104):

מעשה רב, שהוא העיקר, אשר בבתי גדולי ישראל... ובכמה זכמה מדינות ועיירות, ומכל החוגים... הדליקו הבנות נרות שבת קודש מגיל הכי צעיר...

וכבר בחודש מרחשוון תשל"ה אומר הרבי ב'חידות' ('מקדש מלך' כרך ד' עמ' שצז):

מנהג זה אינו "חידוש" שלי, הוא היה נוהג בעבר בכמה וכמה חוגים ומשפחות יראי שמים דבני ישראל. ומפני כמה זכמה סיבות ועיקרן "צוק העיתים" וכו' – נשתקע.

עוד מצאנו בשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ה, בה ציין הרבי כי רגיל היה הדבר בבתי גדולי ישראל, כדלהלן:

...אדמור"י פולין ובני ביתם החל מה"שפת אמת" וכו', אדמור"י גליצא – בעלז, בובוב, ועוד בקהילות בני ישראל בליטא – בריסק, וולוז'ין, ועוד כמה קהילות קודש באשכנז וקהילות קודש בכל פזורים בעולם.

וראה גם מכתב י"א אייר תשל"ה (אגרות קודש כרך ל' עמ' קצח):

...שאינן זה אלא להשיב עטרה ליושנה, כי כבר מקדמת דנא היו נוהגים במשפחות מדקדקות במצוות לקיים מצוות חינוך גם בנוגע להדלקת הנרות.

הזמנה אישית מהרבי

על דברי ימי חייו ופועליו של הרבי בפריז כבר נכתב בארוכה בספר 'ימי מלך', ושם – על ביקור פאריז תש"ז, בכרך ג' פרק עשרים ובהוספות לשם. לאחרונה התפרסמה עדות נוספת בעיתון 'המבשר' קהילות (גליון 278 – יום רביעי ב' טבת תשע"ה עמ' 11), מאת ר' ישראל שיינר, יליד העיר פחנצ'וב בפולין, אשר זכה בילדותו לחסות

של מרכז שידורי חב"ד. תיכף לאחר סיום השיחה קרא המזכיר הרה"ח ר' יהודה לייב גרונר שליט"א לאחד התלמידים משיבת חובבי תורה – 770 (משה מאיר שי' וואגעל) ומסר לו קלטות מהשיחה, וביקש ממנו לנסוע לביתו של רבי משה פיינשטיין ולמסור לו את הקלטות על מנת שר' משה יאזין להן (כמדומה כך אירע גם בהזדמנויות נוספות).

אגב, את השיחה הזו הרבי אף הגיה לאחר מכן בלשון הקודש (לקוטי שיחות כרך כג עמ' 315-300) – דבר לא שגרתי באותם ימים.

בהזדמנות נדירה, באיגרת לסופר היהודי האמריקאי הרמן ווק (איגרת באנגלית מיום ד' אייר תשמ"ה – נדפסה בתרגום ללשון הקודש בספר 'מורה לדור נבון' כרך ב' עמ' 140), התייחס הרבי לפרט ביוגרפי בחייו של הרב משה פיינשטיין:

...הזכרתי את פסקי הדין המפורסם של הרבנים וראשי הישיבות הבולטים, שאחד מהם, דרך אגב, הוא גם הרב משה פיינשטיין שליט"א, אשר במשך שנים רבות לפני בואו לארצות הברית, החזיק במשרה של רב בקהילה חסידית ברוסיה בתור רב חסידי. כשהגיע לניו יורק, חברי הקהילה שלו כללו חסידים ומתנגדים ומגוון של קבוצות יהודיות אחרות.

כזוה הגיע למנהגים, הוא הורה לחברי קבוצה מסוימת לנהוג לפי המנהגים המיוחדים שלהם. אבל כזוה הגיע לענין שנגע בקידוש השם, או ההיפך מזה, לא היתה יכולה להיות שום גמישות, ואף לא חריגה, בייחוד לאור העובדה שזה היה מתפרש ברבים, כפי שהוזכר לעיל.

על מבצע נש"ק

תקופה מסוימת לאחר הכרות הרבי על מבצע הדלקת נרות שבת קודש ויום טוב עלידי בנות ישראל – גם הקטנות – הגיע אל הרבי הרה"ג הרה"ח הר"ר ירמיהו אלאי מדרום אפריקה ואמר שאינו מבין את החידוש בכך, שכן בדוקשיץ [= עיירה חסידית בה נולד] כך היה המנהג! הרבי חיך מאוד, ואמר כי אדרכה לא הייתה

"בקושי ידעתי על חב"ד. לא הייתה לי היכרות קרובה עם הרבי. שמעתי רק שאומרים שהוא חתנו של אדמו"ר מפורסם באמריקה. ובסך הכול היינו מחליפים מפעם לפעם מילים קצרות בלבד, ובכל זאת, עצם ההתייחסות שלו אלי נתנה לי הרגשה יוצאת מן הכלל. הייתי אז עדיין בחור, פליט מהמלחמה, וזה היה סביר לחלוטין אם הרבי היה בוחר להתעלם ממני ולעסוק בענייניו. אבל הוא הקפיד להתייחס אלי בסבר פנים יפות ולהתעניין בי ובלימודים שלי... רק לימים הבנתי עד כמה זה מראה על אכפתיות ותשומת לב לזולת.

"כאמור, לא הכרתי את הרבי ובקושי ידעתי מיהו. לאחר מכן נודע לי שהוא התאמץ כל הזמן להסתיר את עצמו ולא רצה שיידעו מיהו ויכירו את גדולתו. באותם ימים רק שמת לי לב לכך שכולם מכבדים אותו קצת יותר מהרגיל, וכן בכל סעודה שלישית הוא היה מדבר בפני הציבור בבית הכנסת.

"באחת השבתות הללו, כשהרבי ניגש לשוחח איתי, קצרות כמנהגו, הוא הפתיע אותי בהזמנה מיוחדת. הוא סיפר לי כי הלילה תתקיים בביתו של ר' זלמן שניאורסון התוועדות מלווה-מלכה והזמין אותי להשתתף בה.

"ואכן נענית להזמנה. כבר אינני זוכר ממה שדובר באותה התוועדות, זכור לי רק שהרבי היה כמעין המתגבר, כולם הקשיבו לו שעות על שעות, פניו האציליות היו כפני מלאך ה' ושיקפו טוהר ואצילות. גדלותו קרנה ממנו על-אף כל המאמצים שעשה להצניע את עצמו".

בצילו של האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' מגור ולהיות בקרבתו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ממנו זכה ליחס מיוחד בפריז לאחר השואה (הדברים מובאים כאן בלשונם מרשימת י. אהרנסון):

"בשנתו הראשונה בצרפת זכה ר' ישראל להיכרות אישית מיוחדת עם כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, ששהה אז בפריז. וכך הוא מספר:

"באותה שנה, שנת תש"ז, הגיע הרבי מליובאוויטש זי"ע מארצות-הברית לצרפת כדי לקבל את פניה של אמו הרבנית, שבאותם ימים יצאה מרוסיה, ואחרי שהות של זמן מה במחנות פליטים בגרמניה הגיעה לצרפת. הוא הגיע לפריז בחורף ונשאר בה עד אחרי חג השבועות.

"באותם ימים עשיתי לי מנהג לשבת וללמוד בשבת אחר-הצהרים בבית הכנסת. הייתי צעיר ונמרץ ובמקום לשכב לנוח הייתי הולך לבית הכנסת ולומד. בעונת הקיץ הימים בפריז ארוכים ומשעת הצהרים ועד צאת השבת יש כמה וכמה שעות, שאת כולן הייתי עושה כאמור בבית הכנסת.

"במהלך אותו ביקור של הרבי בפריז, היו כמה שבתות שבהן הוא הופיע בשבת אחר-הצהרים באותו בית כנסת. אני זוכר שהרבי היה יושב ולומד שעות ארוכות, כשמפעם לפעם הוא קם ממקומו, אם כדי להתהלך מעט תוך כדי עיון ואם כדי לגשת לארון הספרים להוציא ספר. בהזדמנויות הללו, כמעט כל פעם שעבר לידי, היה ניגש אלי, מתעניין מה אני לומד ואיך אני מרגיש.

הפצת היהדות: הוראות מיוחדות

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

פרשת בשלח

ובני ישראל יוצאים ביד רמה (יד,ח)

ביד רמה – בריש גלי (אונקלוס)

מובא בספרים, שבמילה "בריש" רמוזים שמוותיהם של רשב"י (רבי שמעון בר יוחאי), האריז"ל (רבי יצחק בן שלמה), והבעל-שם טוב (רבי ישראל בעל שם).
וביאור הדבר: ידוע שהתגלות פנימיות התורה היא הכנה והקדמה לגאולה העתידה, וכמו שכתוב בזוהר (ח"ג קכד) שעלידי ספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים. לכן שלושת הצדיקים האלה, שכל אחד ואחד מהם פעל רבות להפצת פנימיות התורה בעולם – שמוותיהם רמוזים במילת "בריש", המדברת על היציאה מהגלות, ביד רמה.
במילה זו רמוזים גם שמו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ (רבי יוסף יצחק בן שלום, או רבי יוסף יצחק בן שטערנע שרה), שכן הוא גילה והפיץ את תורת החסידות בכל העולם, בשפות שונות ובאופן המובן אפילו לאנשים פשוטים.

(ליקוטי שיחות כרך ג, עמ' 872)

והנה מצרים נוסע אחריהם (יד,י)

משל לאדם שהוא בעל ייסורים, וכדי להיפטר מייסוריו משנה את מקומו והולך למקום אחר, כלום עלידי שינוי המקום ייפטר מהייסורים!?! הלא ברור שלכל מקום שילך, הייסורים ילכו עמו! אלא העצה להיפטר מייסורים היא להתפלל לה' יתברך, שיסיר ממנו את הייסורים.
זהו שאמר הכתוב: "והנה מצרים נוסע אחריהם... ויצעקו בני ישראל אל ה'" – כאשר בני ישראל ראו את מצרים רודפים אחריהם ועדיין אינם נפטרים מהם, הבינו שלא היציאה ממצרים עצמה תצילם מיד פרעה ועמו, אלא התפילה לה' יתברך היא שתביא להם תשועה והצלה.

(כתר-שם טוב עמ' 28)

מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל וייסעו (יד,טו)

באותה שעה לא היו בני ישראל ראויים לנס מצד הקב"ה, כי לא היו בידיהם שום זכויות. לכן התפללו שהקב"ה יעשה את הנס למענו יתברך – לפרסם ולהודיע את שמו בעולם.
על כך השיב להם הקב"ה: "מה תצעק אליי". כלומר, מדוע אתם מבקשים שאעשה את הנס למעני; אמנם אין לכם זכות מצד עצמכם, אך יש לכם זכות אברהם אביכם, ובזכותו אני עושה לכם נס – "דבר אל בני ישראל וייסעו!"
וכדאייתא במכילתא שקריעת ים-סוף היתה בזכות אברהם אבינו. באברהם אבינו נאמר (בראשית כב) "וישכם אברהם בבוקר" וכאן נאמר "לפנות בוקר".

(אור-תורה)

מימינם ומשמאלם (יד, כב)

יש שני סוגי ניסיונות – ניסיון העושר וניסיון העוני. ניסיון העושר הוא, שלמרות עושרו של האדם לא יגבה לבו אלא יזכור תמיד שהכול בא לו מאת ה'. ניסיון העוני הוא, שחרף עוניו ודוחקו יישאר נאמן לה' ולתורתו.

זהו שרמז הכתוב: "והמים להם חומה" – המים הגנו על ישראל, "מימינם" – גם מניסיון העשירות, וגם "משמאלם" – מניסיון העניות.

(ליקוטי שיחות כרך ב, עמ' 525)

* * *

'מין' רומז לעבודה בקו החסד (נתינת צדקה, הכנסת אורחים וכו').

'שמאל' רומז לעבודה בקו הגבורה (כפיית עצמו לדבר מצווה וכו').

על האדם לעבוד את ה' בשני הקווים כאחד: קו החסד וקו הגבורה. אין הוא יכול להסתפק בעבודה בקו אחד בלבד, כי ייתכן שעבודתו זו נובעת מחמת נטייתו הטבעית לצד זה או לצד הנגדי. אך כשעבודתו בשני הקווים יחדיו, מוכח שעבודתו היא מצד ציווי הבורא ולא מחמת טבעו.

(ליקוטי שיחות כרך ג, עמ' 969-970)

נורא תהילות עושה פלא (טו, יא)

משל למה הדבר דומה? למלך בשר ודם, גדול ונישא, שכנה הרבה מדינות גדולות ונצורות וכבש ארצות רבות; הייתכן לשבחו על שכבש עיירה קטנה?! והלוא שבח זה – ביזיון הוא למלך, והאדם המשבחו בכך מתחייב בראשו!

זהו שאמר הכתוב: "נורא תהילות" – הרי זה נורא מאוד להלל את ה'. אנו יראים להללו שגדולתו מתבטאת בבריאת העולמות, שהרי הוא "עושה פלא" – ה'פלא' הגדול – רק 'נעשה' על-ידו. "עושה פלא" – כי מה שנראה בעינינו כדבר פלא ומופלא ('פלא' רומז לבחינת החכמה המופלאה מגדר התלכשות בעולמות), הרי לגביו יתברך הוא רק בבחינת עשייה בלבד ('עשייה' – היא הדרגה הנחותה ביותר, המסמלת בין השאר את עולם העשייה הגשמי).
זאת ועוד:

גם השבח שכל העולמות אינם תופסים מקום כלל לגביו יתברך – גם הוא בבחינת "נורא תהילות". וכמשל האומר על אותו מלך אדיר וגדול שעיריה קטנה זו שכבש – בטלה אליו וסרה למשמעתו. [ומה שאנו בכל-זאת מהללים ואומרים 'קדוש' וכו' – הרי זה רק לגבינו, שהעולם נראה 'יש' ומציאות ובעינינו זהו שבח גדול. אך חסוֹשֶׁלֶם לא לגבי הקב"ה].

(אור-התורה שמות כרך ב עמ' תקנד)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בשלח,

י"א בשבט, שבת שירה

המנהג הוא לאכול בשבת שירה 'שווארצע קאשע'⁷ [דייסייה ממין קטניות הנקרא כיום בארץ 'כוסמת'⁸], ומקורו כדלהלן:
בשבת שירה תש"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"צ⁹:

"המהר"ל מפראג [שהיה מייסד, מבסס ומפיץ של מנהגי ישראל¹⁰] קבע מנהג¹¹, אשר בשבוע של פרשת בשלח היה מורה לכל מלמדי התינוקות ולכל ההורים לילדים¹² קטנים, לקבץ את הילדים בשבת שירה בחצר בית־הכנסת ולספר לילדים את סיפור קריעת ים־סוף, כיצד שרו הציפורים

שחרית: נוהגים לעמוד בעת קריאת השירה¹.
בבית חיינו נהוג לנגן ב"והמים להם חומה... ומשמאלם" הראשון (יד, כב) כמו בסוף־פסוק רגיל, ובשני (יד, כט) כמו לפני "חזק". בשירה עצמה (פרק טו) מנגנים בכל מקום שבו מוזכר שם ה': פסוקים א.ג. ו. יא. טז. ובשירת מרים (טו, כא): "שירו לה'... בים"².

קוראים³ בסוף הפרשה: "תמחה את זכר, ואחר־כך זכר' עמלק", הן בשביעי והן במפטיר [בדבר שלילת 'הכאת עמלק' כבר נתבאר ב'התקשרות' גיליון קט'⁴]. הפטרה: "ודבורה אשה נביאה... ארבעים שנה" (שופטים פרק ה)⁶.

חלק מן השירה, עיי"ש. [הרה"ג ר' מאיר מאוזו שליט"א כתב לי בטעם הדבר שהספרדים בד"כ מקצרים בהפטרות, כיוון "שעל הרוב מקפידים האשכנזים שלא לפחות מל"א פסוקים בהפטרה, והספרדים סומכים דהיא דסליק עניינא סיג, וזה מצאתי בכעשר הפטרות במשך השנה. רק בהפטרות פ' שקלים מיחלפא שיטתייהו של האשכנזים והספרדים. ומנהגנו בתוניס להתחיל גם שם 'בן שבוע שנים' כמנהג אשכנזי, - ומנהג חב"ד שם כהספרדים].

7) ספר־המנהגים עמ' 72. לוח כולל־חב"ד. המקור - היום יום, י"ז בטבת. ובהערות וציורים שם ח"ב ציין שהמנהג נזכר כבר בב"ח סי' רח ד"ה והתוספות מסתפקים. וכנראה קשור לכל האמור בקטע הבא (כיוון שהמאכל חביב על העופות).

8) כינוי זה בטעות יסודו. משנה־ברורה סימן רח ס"ק ב. סידור 'מנחת ירושלים' (תשל"ב) עמ' 1057. וראה אנציקלופדיה־תלמודית ערך 'דגן' ובציורים שם.

9) ספר־השיחות תש"ב עמ' 73.
10) 'התועדויות' תשמ"ז שבהערה הבאה.

11) בשעתו העיר הרבי: "והלוואי היו מחדשים עתה מנהג זה בכל קהילות ישראל", 'התועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 448 (ועיי"ש בחריפות בעמ' 454 - בלתי מוגה). ובלקוטי־שיחות ח"ב עמ' 522 מבאר ההוראה מסיפור זה, עיי"ש. אולם למעשה, כשהציעו לפרסם עד"ז, נענו בהוראה: "לא להעתיק כל זה עתה - כי כנראה נשתקע המנהג לגמרי, וכשם שמצווה כל כך כו" (כשם שמצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע - כך נדפס בס' היכל־מנחם ח"ב עמ' לו, מתאריך ו' שבט תשמ"ח, אבל בחוברת 'לקט הליכות ומנהגי ש"ק' עמ' 75 תיקן שהמענה היה בשנת תש"ג, לאלה שרצו ללמד זאת לילדים ב'חדר'. וראה להלן הערה 14.

12) והכוונה גם לילדות - כדמוכח מקריעת ים־סוף ('התועדויות' תשמ"ז שם, הערה 115).

1) ספר־המנהגים עמ' 31. לוח כולל־חב"ד. בדרך־כלל, כשהרבי היה עומד בקרה"ת, הפנה פניו אל הס"ת מ'ויושע" מתחילת או מאמצע הפסוק לערך (לא היתה קביעות בזה) ועד גמר שירת מרים. והחל משנת תשל"ח, מאז שהחל לשבת בקרה"ת, עמד מ'ויושע" עד גמר שירת מרים.

2) מפי הרה"ח ר' יוסף־יצחק ש' אופן.
אדה"ז היה קורא בתורה את שירת הים בנוסח־טעמים מיוחד, השונה מנוסח הקריאה דכל השנה וגם משאר השירות שבתורה, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ש בן הצמח־צדק, שלימד זאת להרה"ק הרז"א אחי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי־דיבורים ח"ב עמ' 460, וראה בסה"ש תש"ו ע' 38, ובלה"ק בס' התולדות אדה"ז ח"ד עמ' 1070 משיחה בסעודת ליל שש"פ תש"ו).

3) שם, ובמנהגי פורים בעמ' 72. וראה שם הערת הרבי בארוכה.
4) הקורא בתורה וטעה בתיבה אחת, רגילים בין אנ"ש לחזור רק על התיבה המוטעית. כמו כאן בניקוד תיבת "זכר" (ואין חוששים שיישמע כאילו שתי המילים גם יחד כתובות בפסוק עצמו). וראה בשו"ע אדמוה"ז הל' קריאת־שמע סי' סד ב, פרמ"ג שם, א"ר סי' קלו ס"ק ד וב'התקשרות' גיליון שמ עמ' 19 וש"נ.

5) וכבר כתבו זאת פוסקים בדורות שעברו, כמובא ב'ילקוט יוסף - מועדים' (ה) עמ' 259.

6) ספר־המנהגים עמ' 32. לוח כולל־חב"ד. ובשיחות־קודש תשל"ז ח"א עמ' 459 איתא, שמנהג חב"ד בד"כ לקצר בהפטרות, להוציא פרשתנו [ההפטרה הארוכה ביותר] כי בה גם המלחמה היא

מצינו בש"ס שייקרא ט"ו בשבט בשם 'יוס'טוב'. המקור היחיד לכך הוא – כמבואר בראשונים¹⁷, ש"כיוון דקתני בהדי הדדי, כל ארבעה ראשי-שנים ביחד, בהא דמיא אהדדי"¹⁸.

הלשון הרגיל 'ראש-השנה לאילנות' בלשון רבים, ביאורו¹⁹: כיוון שהתחלת העבודה היא מ'הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך', היינו להשפיע על אחרים, להצמיח אילנות, ורק אחר-כך מתחיל עבודת עצמו בתפילה²⁰.

אכילת פירות: בט"ו בשבט 'נוהגים להרבות במיני פירות של אילנות'²¹, ואף שאז רק זמן החנטה, דהיינו התחלת הצמיחה, נוהגים לאכול פירות מוכנים ופירות הכי משובחים, ואכילה כשיעור ברכה אחרונה דווקא, כי גם הסיום והתכלית כלולים כבר ב'ראש', ורואים אותם כבר אז בגלוי²². ובפרט מיני פירות שנשתבחה בהן ארץ-ישראל – "גפן ותאנה ורימון... זית שמן ודבש"²³ – "דבש תמרים"²⁴, ונוהגים לאכול גם חרובים, שיש להם שייכות מיוחדת לניסים, כסיפור הגמרא על

וציפצפו בשעה ששמה וכל בני-ישראל, אנשים ונשים, שרו את שירת 'אז ישיר', והילדים הקטנים קטפו פירות מעצי הים¹³ והאכילו את הציפורים ששרו ורקדו.

המהר"ל היה מצווה לתת לילדים 'קאשע' [דייסה] שיתנוה לפני התרנגולים והציפורים¹⁴, לזכר פירות הים שבהם האכילו הילדים הקטנים את הציפורים. לאחר מכן היה המהר"ל מברך את כל הילדים ואת ההורים, שיזכו לחנך את הילדים ולגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים. ע"כ.

יום שלישי,

"ד בשבט

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום רביעי,

חמישה-עשר בשבט

אין אומרים תחנון¹⁵.

'ראש-השנה לאילן' נוגע לדינא בארץ-ישראל – "לעניין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט"¹⁶, אבל לא

13 ראה שמות רבה כא.

14 והעיר הרבי: "אלא שלא ראינו שכ"ח מו"ח אדמו"ר ינהוג כן. [ויש לומר מהטעמים לזה – מה שכתב אדמוה"ז בשו"ע (או"ח סי' שכד סי"ח) "יש נוהגים לתת חיטים לפני העופות בשבת שירה, ואינו נכון שהרי אין מיונותיהם עליך" (דפסק כהמג"א שאוסר, ולא כמו שמסיק בס' תוספת-שבת הובא באורחות-חיים שם, שכיוון שנהגו כן לשם מצווה אין להקפיד בכך), ובמינו אלו לא מצוי שיהיו תרנגולים וכיוצא בהם שמונותיהם עליך (כפי שהיה רגיל בדורות שלפני זה בעירות הקטנות)].

"בכל זאת, הרי זה רק בנוגע להאכלת העופות, אבל בוודאי שיש לספר לילדים את כל הנ"ל, ובמיוחד – לנטוע בהם מידה טובה של רחמנות על בעלי-חיים (שמתבטאת גם בסיפור דהאכלת העופות), ורחמינו על כל מעשיו" – ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 222.

15 לוח כולל-חב"ד וספר-המנהגים עמ' 16, ע"פ סידור אדמוה"ז. השלמה לשו"ע אדמוה"ז (נדפסה בסוף ח"א עמ' 357, ובמהדורה החדשה ח"ד (!) עמ' תכו) סי' קלא ס"ח.

16 פרשי' ורע"ב ריש ראש-השנה. רמב"ם הל' תרומות פ"ה ה"א. וזאת כיוון שהאילנות מפסיקים לניוק מהמים דאשתקד, ומתחילה אצלם יניקה חדשה בפועל, ארבעה חודשים לאחר שנידונין על המים. ירושלמי ראש-השנה פ"א ה"ב.

ראה הדעות ביחס לשיעור 'חנטה', 'הבאת שלישי' ועונת המעשרות בס' 'המועדים בהלכה' עמ' קפב, אנציקלופדיה-תלמודית ערך

'הבאת שלישי' בתחילתו, ובמפורט בהערות לס' 'שבת הארץ' (מהדורת תשנ"ג) ח"א עמ' 392.

לא ניתן להפריש תרו"מ מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת. 17 מרדכי ראש-השנה פ"א סימן תש"א. הגהות מיימוניות הל' שופר פ"א סוף ס"ק א.

18 כדמוכח גם מדברי הגמרא (מועד-קטן ד, א) שאם "גמרי בהדי הדדי, ילפינן מהדדי", ראה שו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן ה [על תשובה זו חתום רבינו גרשום מאור הגולה, ובס' 'אגודה' מובאים הדברים בשם "נאון" – 'המועדים בהלכה' עמ' קפו. וראה שיחות-קודש תשכ"ב עמ' 189]. כל הקטע לקוח מהתועודיות תשד"ח מ"ב עמ' 948.

19 אף שלשון המשנה בריש ר"ה הוא 'ראש-השנה לאילן'. וראה לקוטי לוי-יצחק אג"ק עמ' תיג.

20 ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 283.

21 מג"א או"ח קלא ס"ק טז. השלמה לשו"ע אדה"ז שם ס"ח. וראה שיחת ליל ט"ו בשבט תשל"ט ס"ח. ש"פ בשלח תש"מ סני"ו. לקראת ש"ק ט"ו בשבט תשמ"ט אמר הרבי: "...בכלל, אין הדגשה לקיים את המנהג אכילת פירות דווקא ברבים. על-פי רוב (כשחל ט"ו בשבט בחול) אוכלים את הפירות כל אחד בפני עצמו, בבית, ביחד עם בני ביתו, בתוך הסעודה וכיוצא-בזה...." (ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 209, ובלה"ק – התועודיות תשמ"ט ח"ב עמ' 225).

22 'התועודיות' תשד"מ ח"ב עמ' 914.

23 עקב ח,ה.

24 רמב"ם הלכות ברכות פ"ח ה"ג [וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'דבש' בתחילתו, וש"נ].

רבי חנינא בן דוסא ש"די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, ובהמשך לזה מסופר על כמה וכמה ניסים שאירעו לו, בהיותו מלומד בניסים²⁵. יש מי שנוהגים לומר ליקוטם מתנ"ך וזוהר כו'²⁶ - ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לא ראיתי במדינותינו נוהגים כן"²⁷.
 כינוסים:

התאחדות כל האיברים היא עלידי ה"ראש", וכיוון שכל ארבעת הראשי שנים קשורים זה לזה, יש עניין מיוחד לכנס את בניישראל בראשהשנה לאילן, שיהיו כבראשהשנה הכללי "לאחדים כאחד", ובפרט כינוסים של ילדיישראל שלפני ברמצווה ובתמצווה "צבאות השם", כיוון שבהם מודגש במיוחד עניין הצמיחה והגידול, גם (ובעיקר) ברוחניות, שאז הוא עיקר החינוך "חנוך לנער"²⁸. יש לבחור את הזמן המתאים כדי שיהיה 'ברוב עם' הכי אפשרי, בכל מקום ומקום לפי עניינו: לאחר מנחה דערב ט"ו בשבט, בט"ו בשבט עצמו, בימים שלאחרי, עד ליום השבתקודש, השבת דמתן תורה (ומה טוב בכל אחד מהזמנים

הנ"ל, במקומות שונים וכו')²⁹. וכדאי ונכון להתחיל בעניין של מעשה בפועל תיכף ומיד, באופן המותר ושייך ביום השבת: א) הוספה בעניין הצדקה - אהבת ישראל ואחדות ישראל - עלידי החלטה על סכום מסויים, לא רק החלטה כללית (נוסף על האפשרות לקיים מצוות צדקה עלידי אכילה ושתייה [לחיים]), וכן עלידי צדקה רוחנית [עצה טובה, לימוד תורה], שיפרישו לעצמם מייד בצאת השבת, ויתנו בפועל כבוקר לעני או לגבאי צדקה. ב) הוספה בחינוך הילדים, לעוררם אודות קיום המנהג דאכילת פירות ביום זה, ולהסבירם משמעותו³⁰. בהתועדות ט"ו בשבט תשל"א הכריז הרבי: "עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם, עלידי יגיעה והוספה ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה"³¹.

29) ספר השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 241.

30) שם עמ' 222 ובהערות. וראה פירוט בכיו"ב ב'התועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2120, תשמ"ח ח"ד עמ' 376, תנש"א ח"א עמ' 24 ועוד.

31) אפילו לבעלי עסק, וכש"כ ליושבי אוהל, וביאר השיכות לט"ו בשבט, שכמו באילן צ"ל יגיעה רבה וזמן רב עד שבאים הפירות, כך בתורה צ"ל 'יגעת' כדי שיהיה 'ומצאת' - לקוטי שיחות כרך ו עמ' 312, עיי"ש.

25) תענית כד, סע"ב. ספר השיחות תנש"א ח"א עמ' 300.

26) נדפסו לראשונה בספר 'פרי עץ הדר', ויניציאה, תפ"ח. וכמה פעמים אחרי זה, ובמיוחד בדורנו.

27) לקוטי שיחות כרך לא עמ' 235.

28) 'התועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 892.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיה ע"ה דייטש